

ปัจจัยที่มีผลต่อคำพิพากษายกฟ้องในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง ศึกษาระณพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนใต้

Factor Affecting the Dismissal of the Judgment on Offences Relating to the Security of the Kingdom; Study on the Southern Border Provinces

วรา บุญพันธ์^{1*}

Wara boonphan^{1*}

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาดไทย

¹ Lecturer, Department of Law, Faculty of Law, Hatyai University.

* Corresponding author, E-mail: Wara@hu.ac.th

บทคัดย่อ

ปรัชญาการพิจารณาคดีอาญา คือ โจทก์จะต้องนำพยานมาพิสูจน์ให้ปราศจากข้อสงสัยว่า มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น หากมีข้อสงสัยประการใดๆ ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย กล่าวคือ ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง นับตั้งแต่เหตุการณ์การปล้นปืนของทหารไปจากค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตำบลปิเหล็ง อำเภोजะเจาะไอร่อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2547 นับจากนั้นเป็นต้นมา เหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ได้เพิ่มความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ โดยพบว่าเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวกับความมั่นคงรวม 7,903 เหตุการณ์ มีความสูญเสีย 7,903 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตจำนวน 3,380 ราย ร้อยละคดีความมั่นคงที่สั่งฟ้องกับคดีความมั่นคงที่สั่งไม่ฟ้อง โดยในภาพรวมของคดีความมั่นคงที่สั่งฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหาและคดีความมั่นคงที่สั่งไม่ฟ้อง ทั้งคดีประเภท ส.1 และส.2 ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงกรกฎาคม 2556 พบว่าคดีความมั่นคงที่สั่งฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา มีจำนวนทั้งสิ้น 98 คดี คิดเป็นร้อยละ 61.64 ในขณะที่คดีความมั่นคงที่สั่งไม่ฟ้องมีจำนวน 61 คดี คิดเป็นร้อยละ 38.36

ในการศึกษา บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวน และประชาชนในพื้นที่ ปรากฏว่า 68 เปอร์เซ็นต์ สรุปตรงกันว่าคดีความมั่นคงส่วนใหญ่ไม่สามารถหาพยานบุคคลมาให้ปากคำได้ สาเหตุหลักจากความเกรงกลัวต่อภัยอันตราย และในส่วนของการศึกษาข้อมูลคดี การฟ้องคดี ในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลปรากฏว่าศาลยกฟ้อง 60.68 เปอร์เซ็นต์ ในจำนวนคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้องดังกล่าว ถือว่าเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของคดีทั้งหมดที่ฟ้องคดีที่ผ่านมา ศาลพิพากษายกฟ้อง โดยการฟ้องคดีในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง ปรากฏว่าศาลพิพากษายกฟ้องมากถึง 60.68 เปอร์เซ็นต์ โดยปัจจัยที่มีผลต่อคำพิพากษายกฟ้องในคดีเกี่ยวกับความมั่นคง จากการศึกษาพบว่า มีข้อเท็จจริงที่ปรากฏในกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่สามารถหาพยานบุคคลมาให้ปากคำได้ เพราะประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง สาเหตุหลักจากความเกรงกลัวต่อภัยอันตราย หรือความรู้สึกในความไม่ปลอดภัยในชีวิตของบุคคลที่อยู่ในพื้นที่เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะบุคคลเหล่านั้นจะเป็นผู้นับถือศาสนาใดก็ตาม ต่างต้องเผชิญกับความเกรงกลัวอันตรายด้านความปลอดภัยไม่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อมีการฟ้องคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อความมั่นคง เมื่อพนักงานอัยการโจทก์ไม่สามารถนำพยาน

บุคคลมาเบิกความต่อศาลได้ จึงไม่สามารถนำพยานมาพิสูจน์ให้ปราศจากข้อสงสัยว่า มีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น จึงมีข้อสงสัยประการใดๆ ที่จะต้องยกประโยชน์ แห่งความสงสัยให้จำเลย กล่าวคือ ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง

แนวทางแก้ไขในอนาคตพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ จึงต้องอาศัยพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีความมั่นคงที่เกิดขึ้น ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

คำสำคัญ:คดีเกี่ยวกับความมั่นคง, พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457, พระราชกำหนดการบริหาร ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548

Abstracts

The philosophy of the criminal case is that the plaintiff must bring witnesses to prove that there is no doubt. The offense has occurred and the defendant is the offender. If you have any questions, the benefit of doubt to the defendant is the court will have to annul disputes. Since the robbery of the division of guns from Royal Thai Army Camp, Narathiwat Rajanagarindra, Piliang District, Narathiwat on July 4, 2004. From then onwards, the incidents of insurgency in the southern border provinces have intensified. There were 7,903 violent incidents involving 7,903 total incidents, 7,903 casualties, 3,380 fatalities. Percentage of security cases that have been filed against a security case that has not been sued by the whole of a security case that has filed a lawsuit, or some of the charges, and a security case that has not been sued. Both S1 and S2 cases, which occurred from August 1, 2012 to July 2556, found that 98 cases of lawsuits were filed, 61.64 percent of which were suits. There were 61 lawsuits, 38.36% were dismissed.

To study personnel in the criminal justice process, all judge, prosecutor and the inquiry officer including 68 percent of people in the area concluded that most security cases cannot find a witness to testify. The main cause is fear of harm in the case study of the prosecution case on security issues in the three southern provinces. As a result, the court dismissed 60.68 percent of the cases dismissed by the court. It counts for more than half of all cases that have been filed. Factors affecting the verdict of dismissal in the case of educational security found that there are facts that appear in the judicial process regarding security in the three southern border provinces. They cannot find a witness to testify. It also appears that no people in cooperation with the authorities. The main cause is fear of harm. There is no difference in the fear of safety hazards, so when a lawsuit is filed against a security offense, the plaintiff's attorney cannot bring the witness to testify. Therefore, the witness cannot prove that there is no doubt. The offense has occurred and the defendant is the offender. So have any questions to raise the benefit of the defendant's suspicion is that the court will have to pardon the dismissal or a feeling of insecurity in the lives of individuals in the area is important. No

matter what religion they are. There is no difference in the fear of security dangers, so when a lawsuit is filed against a security breach. There is no doubt to raise the benefit of the defendant's suspicion is that the court will have to pardon the dismissal.

Therefore, Plaintiff Attorney using forensic evidence must be used to prosecute the incident in the three southern border provinces in future solution.

Keywords: Security case, Martial Law Act 1914, Emergency Decree 2005

บทนำ

ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่แปรสภาพจากระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค จนกลายเป็นปัญหาระดับชาติในปัจจุบัน จะเห็นได้จากทุกยุคทุกสมัยรัฐบาลพยายามหาแนวทางที่คิดว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้องที่ดีที่สุด เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้น และจะมีการเพิ่มเติมงบประมาณด้านต่างๆ การเพิ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งทหารและตำรวจตลอดจนข้าราชการฝ่ายอื่นๆ และรัฐพยายามใช้วิธีการเจรจากับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอันเป็นการแก้ปัญห่อีกแนวทางหนึ่งตามหลักสากล โดยมีกลุ่ม BRN (Barisan Revolusi Nasional) เป็นตัวแทนเข้าเจรจากับสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในข้อตกลงว่า “กระบวนการสานเสวนา สันติภาพรัฐบางแห่งประเทศไทย” แต่พบว่าหลังจากมีการเจรจา ร่วมกันการก่อความสงบก็ยังคงเกิดขึ้นและปัญหากลับยิ่งเพิ่มขึ้นเสมือนผู้ก่อความไม่สงบได้พยายามแสดงศักยภาพของกลุ่มตนเองขึ้น แสดงให้เห็นว่าการเจรจาไม่มีผลต่อการก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้น รัฐจึงต้องกลับมาทบทวนนโยบายหรือแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ดีที่สุด ถูกต้องที่สุดและมีความเหมาะสมที่สุดอีกครั้งหนึ่งว่าการแก้ปัญหาคือการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ควรกำหนดทิศทางอย่างไร หากจะศึกษาจากสถิติข้อมูลที่ผ่านมาตลอด 9 ปี นับตั้งแต่เหตุการณ์การปล้นปืนของทหารไปจากค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตำบลปีเหล็ง อำเภोजะเอย์ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2547 นับจากนั้นเป็นต้นมาเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ได้เพิ่มความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ โดยพบว่าเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวกับความมั่นคงรวม 7,903 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตจำนวน 3,380 ราย

ดังนั้นหากพิจารณาจะเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คือ การจัดระเบียบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง เนื่องจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น เป็นการนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายเป็นการรักษาความสงบสุขให้แก่สังคมส่วนรวม และการดำเนินคดีจะต้องไม่สร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นต่อญาติของผู้ต้องหาหรือจำเลย และประชาชนในพื้นที่ และจะต้องไม่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าพวกเขา กำลังไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมหรือการทำงานของรัฐบาล ฉะนั้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดำเนินการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงต้องมีขั้นตอนการดำเนินคดีและการตัดสินคดีเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม โดยเฉพาะพยานหลักฐานที่เป็นเครื่องพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องมีพยานหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอแก่ความน่าเชื่อถือ เพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพราะหากพยานหลักฐานไม่ชัดเจนเพียงพอ จะทำให้การตัดสินคดีที่เกิดขึ้นไม่เป็นธรรม และจะเป็นชนวนการสร้าง ความไม่พอใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งญาติพี่น้อง และคนรอบข้างของผู้ถูกกล่าวหาตลอดจนประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นพี่น้องชาวมุสลิม ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่รัฐ

ในด้านการเสียมวลชนของฝ่ายรัฐ อันเป็นบ่อเกิดของชนวนแห่งความขัดแย้ง การต่อต้านเจ้าหน้าที่รัฐ จนทำให้พี่น้องมุสลิมบางส่วนเกิดความไม่พอใจต่อกระบวนการของรัฐ และหวนกลับไปเข้าร่วมกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบต่อไปได้

ด้วยเหตุนี้กฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีการบังคับใช้ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงถือเป็นหัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งที่รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญ และต้องเป็นการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้อยู่บนหลักการแห่งความถูกต้องและชอบด้วยกฎหมายทั้งปวง เช่น พยานหลักฐานต้องชัดเจน และการได้รับสิทธิคุ้มครองของผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ สร้างความเป็นธรรมให้ผู้ถูกกล่าวหาเป็นต้น อีกประการหนึ่งคือ การประกาศใช้พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และพระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เพราะการบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับนี้ เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และสุ่มเสี่ยงเป็นอย่างยิ่งต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่จะเกิดขึ้นแก่พี่น้องชาวมุสลิมในพื้นที่ และเนื่องจากความแตกต่างทางด้านอัตลักษณ์ ความเชื่อ ศาสนา และชาติพันธุ์ เป็นประเด็นที่อ่อนไหวต่อการจูงใจของกลุ่มก่อความไม่สงบ โดยหากรัฐสามารถใช้บังคับกฎหมายทั้งสองฉบับได้อย่างเหมาะสมยุติธรรม ก็จะเป็นการนำมาซึ่งสันติภาพและความสงบสุขให้เกิดขึ้นได้ เป็นการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีอย่างแท้จริง แต่ในทางกลับกันหากรัฐบาลไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับอย่างไม่ชอบธรรม บกพร่อง กลั่นแกล้ง ไร้ซึ่งความยุติธรรม ก็จะถูกกล่าวหาได้ว่าเป็นการกระทำที่รังแกประชาชนโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2547 รัฐบาลเริ่มมีการนำพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 มาใช้บังคับในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และในพื้นที่อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอบะนอย และอำเภอจะนะ ของจังหวัดสงขลา และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาบังคับใช้ปลายปี 2548 ในพื้นที่ดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวดเร็วขึ้น แต่ในทางกลับกันหากมีการใช้อำนาจตามกฎหมายทั้งสองฉบับมากเกินไปอย่างไม่เป็นธรรมก็อาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจของพี่น้องประชาชนในพื้นที่

จากข้อมูลคดี การฟ้องคดี ในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลปรากฏว่าศาลยกฟ้อง 60.68 เปอร์เซ็นต์ ในจำนวนคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้องดังกล่าว ถือเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของคดีทั้งหมดที่ฟ้องคดีที่ผ่านมา ศาลพิพากษายกฟ้อง โดยการฟ้องคดีในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง ปรากฏว่าศาลพิพากษายกฟ้องมากถึง 60.68 เปอร์เซ็นต์ ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่ง และมีความน่าสนใจ ที่จะทำการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความมั่นคง ภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐสามารถปฏิบัติงานด้วยความคล่องตัว รวดเร็วขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั่วไป แต่ทำไมผลของคดีศาลพิพากษายกฟ้อง มันเกิดปัญหาจากอะไร เพราะหากเราพิจารณาจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่อำเภอในจังหวัดสงขลานั้น การที่รัฐประกาศใช้กฎหมายทั้งสองฉบับบังคับก็ถือว่ารัฐมีเหตุอันควรที่จะบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว แต่รัฐก็ต้องคำนึงว่าการดำเนินการต่าง ๆ นั้น มีความเหมาะสมต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบหรือ

ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวถูกจุดหรือไม่อย่างไร และจะต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ได้รับการยอมรับจากพี่น้องประชาชนว่ามีความยุติธรรมถูกต้อง บทความนี้ผู้วิจัยหวังว่าอาจเป็นส่วนหนึ่งในการอธิบายถึงปัญหา และแนวทางการปฏิบัติการ ดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในข้อหาคดีเกี่ยวกับความมั่นคง ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และอาจเป็นแนวทางการหาทางออกร่วมกันระหว่างภาครัฐกับประชาชน ต่อการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีความเหมาะสม และสามารถนำมาซึ่งความสงบสุข เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคำพิพากษายกฟ้องของศาลจังหวัดยะลา ศาลจังหวัดนราธิวาส ศาลจังหวัดปัตตานี และศาลจังหวัดน่าน ในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง ภายหลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548
2. เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินคดีในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง ภายหลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548

สมมติฐานของการศึกษา

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในคดีเกี่ยวกับความมั่นคง ไม่สามารถหาพยานบุคคลมาให้ปากคำ ตั้งแต่ชั้นสอบสวน และชั้นพิจารณาคดีได้ เพราะไม่มีประชาชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง สาเหตุหลักจากความเกรงกลัวต่ออันตราย หรือความรู้สึกในความไม่ปลอดภัยในชีวิตของบุคคลที่อยู่ในพื้นที่เป็นสำคัญ ไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะเป็นผู้นับถือศาสนาใดก็ตาม ต่างต้องเผชิญกับความเกรงกลัวอันตรายด้านความปลอดภัยไม่แตกต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

คติความมั่นคง ในความหมายของความมั่นคงแห่งชาติมีข้อน่าสังเกตว่า คำว่า "Security" นี้ ความหมายอีกนัยหนึ่ง อาจหมายถึง "การรักษาความปลอดภัย" หรือ "ความปลอดภัย" ซึ่งก็ได้มีการนำไปใช้กว้างขวาง เช่น "ศูนย์รักษาความปลอดภัย" (Security Center) เป็นต้น แต่ถ้าหากจะนำไปใช้กับเรื่องของชาติแล้ว การเรียกว่า "ความมั่นคงแห่งชาติ" น่าจะเป็นการเหมาะสมกว่าที่จะใช้คำว่า "การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ" อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีผู้กล่าวถึงความมั่นคงไปพร้อมๆ กับความปลอดภัยอยู่เสมอๆ เหมือนกัน สำหรับในเรื่องนี้ควรจะได้พิจารณาความหมายของคำนี้จากพจนานุกรมด้วย (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, 2539)

ความมั่นคงแห่งชาติ จึงหมายถึง "ความมั่นคงแห่งรัฐ" หรือ "ความมั่นคงแห่งรัฐชาติ" ทั้งนี้กรอบสำหรับการใช้คำดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า "ปัญหาความมั่นคงระหว่างประเทศมีมาพร้อมๆ กับอารยธรรมของมนุษยชาติ" เมื่อมนุษย์มีอารยธรรมแล้ว ก็เริ่มมีปัญหาของความขัดแย้งระหว่างกันขึ้น เกิดปัญหาความมั่นคงปลอดภัยซึ่งกันและกัน ต่อมาเมื่อมีวิวัฒนาการทางด้านการเมืองมาจากชนเผ่า เข้าสู่การเป็นชาติเป็นประเทศและเป็นรัฐ ซึ่งส่งผลให้แต่ละรัฐ สามารถกำหนดอาณาเขต และประชากร ได้ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะจุดเปลี่ยนที่สำคัญในปี ค.ศ.648 ซึ่งเป็นการก่อกำเนิดสนธิสัญญาสนธิสัญญา

Treaty of Westphalia ในยุโรป ได้ส่งผลให้เกิดคำว่า “รัฐชาติ” ขึ้นโดยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน รัฐชาติ มีอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ในการปกครองดินแดนที่มีการแบ่งเขตแดนอย่างแน่นอน มีประชากรชัดเจนภายใต้การดูแลของรัฐชาติ” (ประภัสสร เทพชาตรี, 2541) คำว่า “รัฐชาติ” ยังคงส่งผลและใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งทำให้องค์กรที่สำคัญและเป็นตัวแทนของหน่วยทางการเมืองก็คือ รัฐ หรือรัฐชาติ นั่นเอง

ด้วยความนิยมของไทยเองในการใช้คำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” อีกทั้งจากเหตุผลดังกล่าวที่เป็นที่มาของวิวัฒนาการของคำ และวิวัฒนาการทางการเมือง จึงใช้คำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” ในความหมายเดียวกับความมั่นคงแห่งรัฐชาติ

ความหมายตามพจนานุกรม ให้ความหมายของคำว่า “ความมั่นคง (Security)” ใน The American Heritage(R) Talking Dictionary ให้ความหมายไว้ว่า ความมั่นคง คือ การมีเสรีจากการเสี่ยงอันตรายต่างๆ และการมีความปลอดภัย คือ การมีเสรีจากความเสี่ยง ความสงสัย ความเกรงกลัว และความตื่นตระหนก คือ บางสิ่งที่ประกันความแน่นอน คือ ระดับของความปลอดภัยของการใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ คือ สิ่งส่งผลให้การดำเนินงานของอำนาจหน้าที่อื่นๆ สมบูรณ์ไม่บกพร่อง คือ หลักประกันที่เป็นข้อผูกมัดในการเป็นเจ้าของ “นอกจากนี้แล้วในพจนานุกรมดังกล่าวยังได้ให้แหล่งมาของคำว่า ความมั่นคงนั้นเป็นคำที่มาจากภาษาฝรั่งเศสโบราณ ซึ่งมีรากมาจากภาษาลาติน รวมทั้งได้จัดแบ่งความหมายความมั่นคงออกเป็น 3 ความหมายหลักคือ

1. เป็นคุณภาพหรือสถานะของความปลอดภัย, มีการประกัน, มีเสรีจากความบอบช้ำ, มีเสรีจากอันตราย และมีการรักษาความปลอดภัยนี้
2. เป็นสิ่งที่ประกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบในอำนาจอย่างเต็มที่
3. เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเชื่อถือได้อย่างแน่นอน ในความอดทนต่อการกดดัน การบังคับ ความเครียดต่าง ๆ

ดังนั้น สามารถสรุปความหมายของคำว่า**ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security)** ตามพจนานุกรมได้ว่า**ความมั่นคงแห่งชาติ** หมายถึง สถานะการณ์ของชาติอันประกอบไปด้วย กลุ่มคน หรือประชาชน ที่มีวัฒนธรรม ประเพณี แหล่งกำเนิด ประวัติศาสตร์ ภาษา เดียวกันหรือร่วมกัน อาศัยอยู่ในดินแดนด้านภูมิรัฐศาสตร์ ภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วยตนเอง อยู่ในสภาพที่มีความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์การเสี่ยงใดๆ ความเกรงกลัว ความกังวล และความสงสัย มีเสรีต่อแรงกดดันต่างๆ ซึ่งจะประกันให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในชาติดำเนินไปได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ยังต้องมีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย มีความอดทนต่อแรงกดดันต่างๆที่มากกระทบ

จากความหมายดังกล่าวเพื่อให้เกิดความชัดเจนจะได้ขออธิบายเพิ่มเติมดังนี้

1. ความมั่นคงแห่งชาติ เป็นสถานะการณ์ของความมั่นคงในทุกองค์ประกอบของชาติ หรือรัฐ ซึ่งก็หมายถึง ความมั่นคงของกลุ่มคน หรือประชาชนที่อยู่ในดินแดนนั้นๆ ซึ่งประชาชนดังกล่าวโดยปกติ จะมีวัฒนธรรม ประเพณี แหล่งกำเนิด ประวัติศาสตร์ และภาษาเดียวกัน ดังนั้นความมั่นคงในที่นี้จะหมายถึง สภาพที่ประชาชนภายในชาติ จะต้องปลอดภัยจากการเสี่ยงต่อภัยอันตรายต่างๆ เช่น ภัยอันตรายจากการรุกรานจากรัฐอื่น ภัยอันตรายจากปัญหาผลกระทบของสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ความตื่นตระหนก ความเกรงกลัวใดๆ รวมทั้งความกังวลสงสัยที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชนที่จะต้องไร้ซึ่งแรงกดดันต่างๆ ในการบริหารอำนาจอธิปไตยในดินแดนตน มีหลักประกันในการดำรงวิถีชีวิตตนเอง จะต้องมีความอดทนต่อแรง

กระทบต่างๆทั้งจากภายนอกและภายใน จะต้องมีความหนักแน่น ไม่ผันแปรไปตามสิ่งที่มากระทบต่างๆ ดังนั้นจึงพิจารณาความมั่นคงเป็นด้านๆ ดังนี้

ก. ด้านความมั่นคงของดินแดนที่ตั้งอยู่ของรัฐ ซึ่งมีลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์ หมายถึง การที่ดินแดนของรัฐนั้นๆ จะต้องมีความปลอดภัยจากการรุกรานเข้ายึดครองโดยรัฐอื่น หรือแม้แต่การข่มขู่เข้าครอบครอง การละเมิดล่งล้ำเขตแดน รวมทั้งจะต้องเป็นอาณาเขตดินแดนของประเทศที่มั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะมีแรงกดดันใดๆ ก็ตาม เช่น แม้แต่การกัดเซาะของแม่น้ำที่เป็นเส้นแบ่งเขตแดน หรือแม้แต่การเปลี่ยนทิศทางการไหลของแม่น้ำแล้วทำให้อาณาเขตดินแดนเปลี่ยนแปลงไป

ข. ด้านความมั่นคงของรัฐบาลที่ปกครองประเทศ โดยรัฐบาลดังกล่าวจะต้องกระทำหน้าที่ของตน ในการบริหารประเทศโดยเสรี ไม่ถูกแทรกแซงการดำเนินการบริหารจากรัฐอื่น หรือจากกลุ่มใดๆ ภายในประเทศ โดยมีได้หมายถึงรัฐบาลมิพึงกลุ่มใดๆ เลยในสังคม แต่หมายถึงการที่รัฐบาลสามารถตัดสินใจและดำเนินการในการบริหารประเทศ ภายใต้กระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้องมิถูกแทรกแซงจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น จะต้องเป็นรัฐบาลที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลง หรือถูกโค่นล้มโดยง่ายจนกว่าจะถึงวาระที่สมควร มีอำนาจที่ได้รับการประกันในความชอบธรรม รวมทั้งรัฐบาลจะต้องมีความรู้สึกรู้สึกที่ปลอดภัยต่อความกดดัน ความเสี่ยง ความกังวลสงสัย และความตื่นตระหนกต่างๆ

ค. ด้านความมั่นคงของ การมีอำนาจอธิปไตย อันมีเสรีในการปกครองประเทศของตน ภายใต้ดินแดน และสิทธิในการปกครองภายในประเทศของตน โดยมีถูกต่างรัฐละเมิดอำนาจอธิปไตยดังกล่าวได้โดยง่าย มีเสรีในการจัดระเบียบการปกครองตนเอง มีความปลอดภัยจากความเกรงกลัวและความตื่นตระหนกต่างๆ มีความทนทานต่อแรงเสียดสี และแรงกดดันอันจะทำให้อำนาจอธิปไตยดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป

2. ความมั่นคงแห่งชาติ เป็นคุณภาพของชาติ หรือรัฐ ที่มีหลักประกันในการดำรงอยู่อย่างแน่นอน หนาถาวร มิเปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย ปลอดภัยจากอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น หรือมีแนวโน้มจะเกิดขึ้น หรือแม้แต่คิดไปว่าจะเกิดขึ้น มีเสรีในการดำเนินการต่างๆ ด้วยตนเอง ในเรื่อง ประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย

นักการปฏิบัติอีกหลายๆ ท่านเพื่อให้ได้มีความเข้าใจต่อ คำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ”

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ความมั่นคง หมายถึง “การทรงตัวอยู่อย่างแน่นอนหนาถาวร ดำรงเอกราช มีเสรีภาพแห่งชาติ มีความสงบสุขภายในประเทศ มีความแน่นอนในชีวิตเศรษฐกิจของพลเมือง คาดหมายรายได้ของรัฐได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินตรามีเสถียรภาพ รัฐไม่ต้องประสบความยุ่งยากระส่ำระสาย ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ได้ง่าย ผู้คนพลเมือง รู้สึกมีความปลอดภัยมีความหวังและความไว้วางใจในอนาคต และยังไว้วางใจต่อไปอีกว่า ถึงแม้ผันผวนหรือเหตุร้ายอันใดจะเกิดขึ้นมา รัฐสามารถจะต่อสู้หรือป้องกันได้¹

พล.อ.อ.สิทธิ เศวตศิลา ให้ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติว่า ความมั่นคงแห่งชาติหมายถึง การให้อำนาจอธิปไตยของชาติ บูรณภาพของดินแดนและสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย รวมตลอดถึง การให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย²

¹ อุปลักษณ์ อินทามาระ, นโยบายเขตการค้าเสรีอาเซียน(AFTA): ผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ, (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสำหรับนักบริหาร มหาวิทยาลัยศรีปทุม,2540),หน้า42-43

² พจน์ พงศ์สุวรรณ, หลักยุทธศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร, โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์, 2536), หน้า 44

สายหยุด เกิดผล ให้ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง ความรู้สึกของคนในชาติส่วนใหญ่ที่มีความรู้สึกกว่าชาติของตนอยู่ในภาวะมั่นคง ทั้งนี้ด้วยความเชื่อมั่นและเข้าใจอย่างถูกต้องว่า กิจกรรมทั้งสี่ด้านของชาติ คือกิจกรรมทางด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา มีประสิทธิภาพในตนเองสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความขัดแย้งต่างๆ หากมีขึ้น ก็จะสามารถประสานความเข้าใจ และประสานการปฏิบัติได้ในระดับชาติ³

ทวีป สัทธานันท์ ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง ความปลอดภัยของรัฐ ซึ่งมีขอบเขตอย่างแคบ ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ เสถียรภาพทางการเมือง บุรณภาพแห่งอาณาเขต และเศรษฐกิจที่มั่นคง⁴

ผิน เกสร ได้ให้ความหมายไว้ว่าความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง การให้เอกราชของชาติ บุรณภาพของดินแดน และสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย⁵

ความหมายของความมั่นคงของชาติไว้ว่าเป็นความมั่นคงของ ดินแดน คือ บุรณภาพทางอาณาเขต ความมั่นคงของประชาชนก็คือ ความปลอดภัยและการกินดีอยู่ดีของประชาชน ความมั่นคงของรัฐบาล ก็คือ การดำรงอยู่ของระบอบการปกครองที่เราเลือก (อรุณ ภาณุพงศ์, 2530),

“ความมั่นคงแห่งชาติ คือสภาพของสังคมที่เป็นปึกแผ่นแข็งแรงหนาแน่น สมาชิกของสังคมมีความรู้สึกปลอดภัย เชื่อมมั่นในความสามารถของรัฐที่จะปกป้องภัยอันตราย ให้กับตนเอง นอกจากจะมีความหมายถึง ชาติหรือสังคมดำรงอยู่ ยังหมายรวมถึง การดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงแข็งแรง มีความสงบภายในสังคม มีความเจริญก้าวหน้าในสังคม มีความสามารถต่อต้านการรุกรานจากภายนอก (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2531)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่าความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หมายความว่า การให้เอกราชของชาติหรือสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ดังนั้น คติที่เกี่ยวกับความมั่นคง จึงเป็นคติที่ผู้กระทำได้กระทำความผิดที่จะส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงของประเทศหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักรไทย กระทบต่อความปลอดภัยของประชาชน รัฐบาล หรือกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของประเทศ

หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา

การพิสูจน์ความจริงอย่างไร ต้องพิสูจน์โดยพยานหลักฐาน ปัญหาข้อเท็จจริงต้องพิสูจน์โดยพยานหลักฐาน ปัญหาข้อกฎหมาย ให้ใช้ความรู้ทางกฎหมายมาวินิจฉัยเป็นหน้าที่ศาลยุติธรรม ซึ่งประเด็นข้อพิพาท มีทั้ง

1. ปัญหาข้อเท็จจริง
2. ปัญหาข้อกฎหมาย

³ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, เอกสารแนะนำฝ่ายเสนาธิการร่วม ภาคที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติ, (กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2539), หน้า 2 - 44

⁴ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดพัฒนศึกษา, (กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2535), หน้า 289

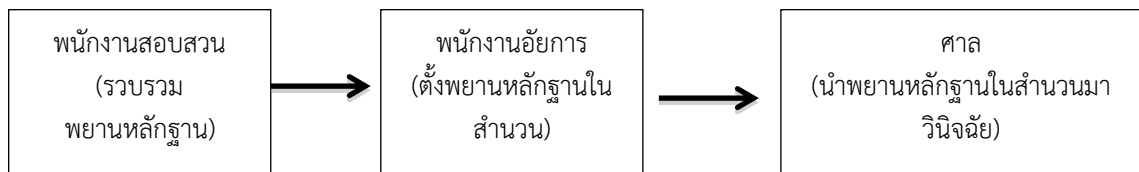
⁵ พล.ท. ผิน เกสร, การชี้แจงเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ, (คำบรรยายที่วิทยาลัยเสนาธิการทหารบก, 2524), หน้า 2

หลักต้องทำให้ข้อเท็จจริงยุติก่อน จึงจะวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายได้ และให้ใช้ความรู้ข้อกฎหมายวินิจฉัย ดังนั้น ข้อเท็จจริงจึงต้องพิสูจน์ โดยอาศัยพยานหลักฐาน (เป็นหลักฐาน) แต่ สายสืบ แม่ค้า ชาวหน้าหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ เป็นเพียงข่าว แต่ไม่ใช่พยานหลักฐาน เดิมสมัยก่อนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอาศัย การลู่ไฟ หรือดำน้ำ เป็นกฎของความป่าเถื่อนและล้าหลัง

พยานหลักฐานหลักฐานจึงเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา การที่ผู้พิพากษาเห็นเหตุการณ์เอง แล้วจะนำมาวินิจฉัยคดีเสียเองย่อมกระทำไม่ได้ เพราะจะกลายเป็นการเอาพยานหลักฐานมาวินิจฉัย หรือแม้กระทั่งจะเป็นพยานหลักฐานอยู่ แต่เป็นพยานหลักฐานนอกสำนวน ก็ใช้เป็นพยานหลักฐานไม่ได้

ดังนั้น พยานหลักฐานที่จะมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงใด (ป.วิ.พ.มาตรา 84) จะต้องเป็นพยานหลักฐานในสำนวน เท่านั้น

ศาลจะนำพยานหลักฐาน ในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ มารับฟังเป็นพยานหลักฐานในสำนวนไม่ได้ (ป.วิ.พ.มาตรา 84) เช่น เจ้าหน้าที่ศาลได้นำเอกสารมาใส่ในสำนวน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ไม่ใช่พยานหลักฐานในสำนวนในคดี รับฟังไม่ได้ เพราะแม้เจ้าหน้าที่จะได้นำมาแนบไว้ในสำนวนแล้วก็ตาม แต่ไม่ได้เข้ามาในสำนวนโดยผ่านหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง

ดังนั้น หลัก พยานหลักฐานในสำนวนหรือไม่ ให้ดูว่า พยานหลักฐานผ่านกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

ข้อยกเว้น ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 84 (1) (2) (3) ไม่ต้องนำข้อเท็จจริงไปพิสูจน์ ได้แก่

- ข้อเท็จจริงที่รู้กันอยู่ทั่วไป (แต่ศาลจะฟังพยานก็ได้) ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แม้ศาลฎีกาวินิจฉัยไปตามกฎหมายบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- ข้อเท็จจริงที่คู่ความยอมรับหรือถือว่ารับ ในศาล ดังนี้ คู่ความที่รับกัน จะต้องเป็นคู่ความในคดีนั้น (โจทก์/จำเลย) มารับข้อเท็จจริงในศาล แล้วให้ศาลบันทึกไว้ แต่หากเป็นคำรับนอกศาลจะไม่เข้าข้อยกเว้นนี้ แต่มีฐานะเป็นพยานหลักฐาน (พยานบอกเล่า รับฟังได้แต่มีน้ำหนักน้อย ต้องรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น) หลักข้อนี้ใช้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา และคดีทุกประเภท เพราะเป็นหลักทั่วไป

ประเภทพยานหลักฐาน

- พยานบุคคล
- พยานเอกสาร
- พยานวัตถุ
- พยานผู้เชี่ยวชาญ
- พยานทางวิทยาศาสตร์
- พยานทางอิเล็กทรอนิกส์

ภาระการพิสูจน์

ป.วิ.พ.มาตรา 84/1 หลัก คือ คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างคู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ วันแต่จะมีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายหรือทางสภาพการความเป็นจริงกล่าวคือมีข้อสันนิษฐานกฎหมายที่เป็นคุณ

แก่ฝ่ายใด ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับอีกฝ่าย แต่เมื่อ พ.ศ.2550 หรือมีข้อสันนิษฐานตามข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏตามสภาพธรรมชาติที่ควรจะเป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้าง ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับคู่ความฝ่ายตรงข้ามทันทีแต่คู่ความฝ่ายที่ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานจะต้องพิสูจน์ให้ได้ก่อนว่า มีข้อสันนิษฐานเป็นคุณแก่ตน หมายถึง พิสูจน์ว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นแล้ว สำหรับในคดีอาญาฝ่ายโจทก์จะต้องมีภาระการพิสูจน์เสมอ เพราะโจทก์เป็นผู้กล่าวอ้างว่า จำเลยกระทำความผิด โจทก์จึงมีภาระการพิสูจน์ และพยานหลักฐานในคดีอาญา พยานบุคคล ถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่สามารถแสดงให้เห็นการกระทำของจำเลยได้อย่างมีน้ำหนักที่สุด โดยเฉพาะพยานที่เห็นเหตุการณ์หรือเรียกว่า “ประจักษ์พยาน” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 โจทก์จะต้องนำพยานมาพิสูจน์ให้ปราศจากข้อสงสัยว่า มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น หากมีข้อสงสัยประการใดๆ ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย กล่าวคือ ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องศึกษาปัญหาการดำเนินคดีอาญาข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่สี่อำเภอ ของจังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาวิจัยในแบบเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารเหล่านี้ มาสร้างกรอบความคิด และสร้างเครื่องมือในการศึกษาภาคสนาม

2. ศึกษาภาคสนาม (field research) จากการศึกษาเอกสาร นำความรู้ที่ได้มา สร้างแบบสัมภาษณ์ (interview) กลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาต่อไป ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการสายงานยุติธรรม ประกอบด้วย พนักงานสอบสวน, พนักงานอัยการ, ผู้พิพากษา และประชาชน ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 4 อำเภอ ในจังหวัดสงขลา จำนวน 100 คน ดังนี้

2.1 พนักงานสอบสวน จำนวน 20 คน ผู้ปฏิบัติงานในเขตอำนาจศาลจังหวัดปัตตานี จำนวน 4 คน ในเขตอำนาจศาลจังหวัดยะลา จำนวน 4 คน ในเขตอำนาจศาลจังหวัดนราธิวาส จำนวน 4 คน ในเขตอำนาจศาลจังหวัดเบตง จำนวน 4 คน และในเขตอำนาจศาลจังหวัดนาทวี จำนวน 4 คน

2.2 พนักงานอัยการ จำนวน 20 คน ผู้ปฏิบัติงานในเขตอำนาจศาลจังหวัดปัตตานี จำนวน 4 คน ในเขตอำนาจศาลจังหวัดยะลา จำนวน 4 คน ในเขตอำนาจศาลจังหวัดนราธิวาส จำนวน 4 คน ในเขตอำนาจศาลจังหวัดเบตง จำนวน 4 คน และในเขตอำนาจศาลจังหวัดนาทวี จำนวน 4 คน

2.3 ผู้พิพากษา จำนวน 10 คน ประจำศาลจังหวัดปัตตานี จำนวน 2 ประจำศาลจังหวัดยะลา จำนวน 2 คน คน ประจำศาลจังหวัดนราธิวาส จำนวน 2 คน ประจำศาลจังหวัดเบตง จำนวน 2 คน และ ประจำศาลจังหวัดนาทวี จำนวน 2 คน

2.4 ประชาชน จำนวน 50 คน ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดปัตตานี จำนวน 10 คน ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดยะลา จำนวน 10 คน ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดนราธิวาส จำนวน 10 คน ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดเบตง จำนวน 10 คน และผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดนาทวี จำนวน 10 คน

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อคำพิพากษายกฟ้องในคดีอาญาข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะ และอำเภอสะบ้าย้อย จากการศึกษาเอกสาร พบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปริมาณคดีอาญาข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลาและพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะ และอำเภอสะบ้าย้อย ในช่วงเดือนมกราคม 2554 ถึงเดือนกรกฎาคม 2556 แบ่งประเภทคดีออก ดังนี้

(ก) ส่วนคดีอาญาที่ปรากฏตัวผู้ต้องหาที่ส่งตัวมา (ส.1) คือ ส่วนที่พนักงานอัยการรับจากพนักงานสอบสวนในคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งพนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้องและผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังอยู่ หรือถูกปล่อยตัวชั่วคราว

(ข) ส่วนคดีอาญาที่ปรากฏตัวผู้ต้องหาที่ไม่ส่งตัวมา (ส.2) คือ ส่วนที่พนักงานอัยการรับจากพนักงานสอบสวนในคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งพนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องหรือมีความเห็นควรสั่งฟ้อง แต่เรียกหรือจับตัวผู้ต้องหาไม่ได้

(ค) ส่วนคดีอาญาที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด (ส.3) คือ ส่วนที่พนักงานอัยการรับจากพนักงานสอบสวนในคดีที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด

ปริมาณคดีความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลาและพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะ และอำเภอสะบ้าย้อย ในระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.2555 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2556 สามารถแยกพิจารณาได้ ดังต่อไปนี้

(1) จำนวนคดีที่สำนักงานอัยการจังหวัดชายแดนใต้รับไว้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึง 31 กรกฎาคม 2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 466 คดี โดยมีคดีประเภท ส.3 มากที่สุด จำนวน 238 คดี คิดเป็นร้อยละ 51.07 และรองลงมาเป็นประเภท ส.1 จำนวน 130 คดี คิดเป็นร้อยละ 27.90

(2) คดีความมั่นคงประเภท ส.1 สั่งฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2555 ถึง 31 กรกฎาคม 2556 โดยฟ้องต่อศาลจังหวัดนราธิวาสและศาลจังหวัดยะลามากที่สุด จำนวน 20 คดี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 31.75 ส่วนสำนักงานอัยการจังหวัดเบตง สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนราธิวาส และสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดยะลาและสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาไม่มีคดีประเภทนี้เกิดขึ้นเลย

(3) คดีความมั่นคงประเภท ส.1 สั่งฟ้องหรือสั่งจับ ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2555 ถึง 31 กรกฎาคม 2556 เกิดขึ้นต่อสำนักงานอัยการจังหวัดปัตตานีมากที่สุด จำนวน 26 คดี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 74.29 ส่วนสำนักงานอัยการจังหวัดยะลา สำนักงานอัยการจังหวัดเบตง สำนักงานอัยการจังหวัดนาทวี สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนราธิวาส สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปัตตานี สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดยะลา และสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลาไม่มีคดีประเภทนี้เกิดขึ้นเลย

(4) คดีความมั่นคงประเภท ส.1 ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2555 ถึง 31 กรกฎาคม 2556 เกิดขึ้นต่อสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาสมากที่สุด จำนวน 123 คดี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 51.68 ส่วนสำนักงาน

อัยการจังหวัดยะลา สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนราธิวาส สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดปัตตานี สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดยะลา และสำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา ไม่มีคดีประเภทนี้เกิดขึ้นเลย

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพและระดับความสำเร็จของการดำเนินคดีความมั่นคง ในการรับฟังพยานหลักฐาน ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.2555 ถึงกรกฎาคม พ.ศ.2556

(1) ร้อยละคดีความมั่นคงที่สั่งฟ้องกับคดีความมั่นคงที่สั่งไม่ฟ้อง โดยในภาพรวมของคดีความมั่นคงที่สั่งฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหาและคดีความมั่นคงที่สั่งไม่ฟ้อง ทั้งคดีประเภท ส.1 และส.2. ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงกรกฎาคม 2556 พบว่า คดีความมั่นคงที่สั่งฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา มีจำนวนทั้งสิ้น 98 คดี คิดเป็นร้อยละ 61.64 ในขณะที่คดีความมั่นคงที่สั่งไม่ฟ้องมีจำนวน 61 คดี คิดเป็นร้อยละ 38.36

(2) ระยะเวลาการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม

(2.1) คดีความมั่นคง ประเภท ส.1 สั่งฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 63 คดี ใช้เวลาในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน เฉลี่ย 1,064.37 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน คือ 4,759 วัน และ 82 วัน ตามลำดับ

(2.2) คดีความมั่นคง ประเภท ส.1 สั่งฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 63 คดี ใช้เวลาในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน จนถึงวันที่มีคำสั่งฟ้อง เฉลี่ย 30.78 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวนจนถึงวันที่มีคำสั่งฟ้อง คือ 120 วัน และ 0 วัน ตามลำดับ

(2.3) คดีความมั่นคง ประเภท ส.1 สั่งไม่ฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 45 คดี ใช้เวลาในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน เฉลี่ย 1,741.04 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน คือ 3,365 วัน และ 0 วัน ตามลำดับ

(2.4) คดีความมั่นคง ประเภท ส.1 สั่งไม่ฟ้องทุกข้อหาหรือบางข้อหา ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 45 คดี ใช้เวลาในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวนจนถึงวันที่มีคำสั่งไม่ฟ้องทุกข้อหา เฉลี่ย 52.71 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวนจนถึงวันที่มีคำสั่งไม่ฟ้องทุกข้อหา คือ 404 วัน และ 0 วัน ตามลำดับ

(2.5) คดีความมั่นคง ประเภท ส.1 อยู่ระหว่างการดำเนินการ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 21 คดี ใช้เวลาในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน เฉลี่ย 1520.26 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน คือ 3945 วัน และ 95 วัน ตามลำดับ

(2.14) คดีความมั่นคง ประเภท ส.3 ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 238 คดี ใช้เวลาในการการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวนจนถึงวันที่มีคำสั่งสอบสวน เฉลี่ย 3.26 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวนจนถึงวันที่มีคำสั่งสอบสวน คือ 62 วัน และ 0 วัน ตามลำดับ

(2.15) คดีความมั่นคงทุกประเภทที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 440 คดี (ไม่นับสำนวนคดี ส.1 กรณีส่งคืนสำนวนจำนวน 1 คดี และไม่นับสำนวนคดี ส.2 กรณีส่งคืน 4 คดี และกรณีที่มีการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมจำนวน 21 คดี) ใช้เวลาในการการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน เฉลี่ย 662.09 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวน คือ 4,759 วัน และ 0 วัน ตามลำดับ

(2.16) คดีความมั่นคงทุกประเภทที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 431 คดี (ไม่นับสำนวนคดี ส.1 กรณีส่งคืนสำนวนจำนวน 1 คดี กรณีรอคำสั่งอัยการสูงสุดตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ข้อ 90 จำนวน 9 คดี และกรณีสั่งสอบสวนเพิ่มเติมจำนวน 21 คดี) ใช้เวลาในการการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวนจนถึงวันที่มีคำสั่งคดี เฉลี่ย 20.24 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่สำนักงานอัยการจังหวัดรับสำนวนจนถึงวันที่มีคำสั่งคดี คือ 404 วัน และ 0 วัน ตามลำดับ

(2.17) คดีความมั่นคงทุกประเภทที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 จำนวน 431 คดี (สำนวนคดี ส.1 กรณีส่งคืนสำนวนจำนวน 1 คดี และสำนวนคดี ส.2 ไม่รับกรณีส่งคืนสำนวน 4 คดี สำนวนรอคำสั่งอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ข้อ 90 จำนวน 9 คดี และกรณีสั่งสอบสวนเพิ่มเติมจำนวน 21 คดี) ใช้เวลาในการการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่มีคำสั่งคดี เฉลี่ย 682.56 วัน ส่วนจำนวนวันสูงสุดและต่ำสุดที่ใช้ในการดำเนินการนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุจนถึงวันที่มีคำสั่งคดี คือ 4,794 วัน และ 1 วัน ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์คำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ที่มีการอ่านคำพิพากษา ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 แยกวิเคราะห์ได้ ดังต่อไปนี้

ก. ระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

(1) ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาคดีที่ใช้เวลาตลอดกระบวนการนานที่สุด ใช้เวลา 3.347 วัน โดยช่วงเวลานานที่สุด คือตั้งแต่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาถึงศาลฎีกามีคำพิพากษา จำนวน 1,670 วัน ส่วนช่วงเวลาที่ใช้น้อยที่สุดในคดีนี้ คือ ตั้งแต่ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการถึงวันฟ้อง จำนวน 29 วัน ส่วนคดีที่มีการใช้เวลาตลอดกระบวนการพิจารณาน้อยที่สุด ใช้เวลา 905 วัน โดยช่วงที่ใช้นานที่สุดคือตั้งแต่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาถึงศาลฎีกามีคำพิพากษา จำนวน 325 วัน ส่วนช่วงเวลาที่ใช้น้อยที่สุดในคดีนี้ คือ ตั้งแต่ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการถึงวันฟ้อง จำนวน 23 วัน

(2) ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ถึงที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาคดีที่ใช้เวลาตลอดกระบวนการนานที่สุด ใช้เวลา 1.740 วัน โดยช่วงเวลานานที่สุด คือตั้งแต่ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการถึงวันฟ้อง จำนวน 875 วัน ส่วนช่วงเวลาที่

ใช้น้อยที่สุดในคดีนี้ คือ ตั้งแต่จำเลยถูกจับส่งให้พนักงานอัยการ จำนวน 70 วัน ส่วนคดีที่มีการใช้เวลาตลอดกระบวนการพิจารณาน้อยที่สุด ใช้เวลา 578 วัน โดยช่วงที่ใช้เวลานานที่สุดคือตั้งแต่วันฟ้องถึงวันที่ศาลชั้นต้นพิพากษา จำนวน 275 วัน ส่วนช่วงเวลาที่ใช้น้อยที่สุดในคดีนี้ คือ ตั้งแต่ส่งพนักงานอัยการถึงวันฟ้อง จำนวน 7 วัน

(3) ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลชั้นต้นถึงที่สุด มีการใช้เวลาตลอดกระบวนการนานที่สุด ใช้เวลา 2,290 วัน โดยช่วงเวลาที่นานที่สุดคือตั้งแต่ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการถึงวันฟ้อง จำนวน 2,029 วัน ส่วนช่วงเวลาที่ใช้น้อยที่สุดในคดีนี้คือตั้งแต่จำเลยถูกจับถึงส่งให้พนักงานอัยการ จำนวน 87 วัน ส่วนคดีที่มีการใช้เวลาตลอดกระบวนการพิจารณาน้อยที่สุด ใช้เวลา 120 วัน ส่วนช่วงเวลาที่ใช้น้อยที่สุดในคดีนี้ ช่วงตั้งแต่จำเลยถูกจับส่งพนักงานอัยการ จำนวน 7 วัน

ข.จำนวนคำพิพากษา

(1) ประเภทฐานความผิด

จากข้อมูลคดีที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะและอำเภอสะบ้าย้อย ของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และสำนักงานอัยการจังหวัดนาทวีทุกชั้นศาล รวมจำนวน 157 คดี (ศาลชั้นต้น 63 คดี ศาลอุทธรณ์ 52 คดี และศาลฎีกา 42 คดี) ซึ่งพบว่า ฐานความผิดที่เกิดขึ้นมากที่สุดในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ คือ ฐานความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย และพบว่า ฐานความผิดที่รองลงมา คือ ความผิดฐานอั้งยี่ และความผิดต่อพระราชบัญญัติอาวุธปืน ตามลำดับ

(2) ผลของคำพิพากษา

(2.1) ประเภทคดีที่ถึงที่สุดศาลฎีกา

ศาลฎีกา ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะและอำเภอสะบ้าย้อย ของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และสำนักงานอัยการจังหวัดนาทวี จำนวน 42 คดี โดยศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษ 34 คดี และศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง 8 คดี เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้พิพากษาลงโทษจำเลย จำนวน 4 คดี และพิพากษากลับโดยให้ลงโทษจำเลย จำนวน 6 คดี พิพากษาแก้จำนวน 24 คดี โดยพิพากษากลับให้ยกฟ้อง จำนวน 8 คดี

ศาลฎีกา ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลฎีกาพิพากษายืนให้ลงโทษจำเลย จำนวน 16 คดี และศาลฎีกาพิพากษากลับโดยให้ลงโทษจำเลย จำนวน 3 คดี และศาลฎีกาพิพากษาแก้จำนวน 11 คดี โดยศาลฎีกาพิพากษาให้ยกฎีกา (ไม่รับวินิจฉัย) จำนวน 3 คดี และศาลฎีกาพิพากษายืนให้ยกฟ้อง จำนวน 6 คดี และศาลฎีกาพิพากษากลับโดยให้ยกฟ้องจำนวน 3 คดี

สรุป ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะและอำเภอสะบ้าย

ย่อย ของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จำนวน 42 คดี เมื่อคดีถึงที่สุดชั้นฎีกา มีคดีที่ศาลยกฟ้อง 9 คดี คิดเป็นร้อยละ 21.42

(2.2) ประเภทคดีที่ถึงที่สุดศาลอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ถึงที่สุด ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะ และอำเภอสะบ้าย้อย ของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จำนวน 19 คดี โดยศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษ 6 คดี และศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง 13 คดี เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้พิพากษาลงโทษจำเลย จำนวน 4 คดี และศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้จำนวน 4 คดี โดยพิพากษากลับให้ยกฟ้อง จำนวน 11 คดี

สรุป ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลชั้นอุทธรณ์ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะและอำเภอสะบ้าย้อย ของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จำนวน 19 คดี เมื่อคดีถึงที่สุดชั้นอุทธรณ์ มีคดีที่ศาลยกฟ้อง 11 คดี คิดเป็นร้อยละ 57.89

(2.3) ประเภทคดีที่ถึงที่สุดศาลชั้นต้น

ศาลชั้นต้น ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2554 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 คดีที่มีคำพิพากษาศาลชั้นต้นถึงที่สุด ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะ และอำเภอสะบ้าย้อย ของสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และสำนักงานอัยการจังหวัดนราธิวาส จำนวน 56 คดี โดยศาลชั้นต้นพิพากษาให้ยกฟ้อง จำนวน 47 คดี คิดเป็นร้อยละ 83.92

ค. สาระสำคัญของคำพิพากษา

(1) การรับฟังพยานหลักฐาน

การรับฟังพยานหลักฐานของศาลในคดีที่เป็นข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลาและพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะ และอำเภอสะบ้าย้อย ในหลายคดีไม่มีประจักษ์พยานและพยานพฤติเหตุแวดล้อมเห็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด มีเพียงพยานหลักฐานทางนิติเวชศาสตร์และพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เท่านั้น และมีหลายคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้อง ทั้งที่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า สารพันธุกรรมที่ตรวจพบเป็นสารพันธุกรรมของจำเลยในคดีนั้น แต่ศาลพิพากษายกฟ้อง เพราะว่าการขาดการความต่อเนื่องในการครอบครองพยานหลักฐานหรือห่วงโซ่ของพยานหลักฐาน ด้วยเหตุที่การนำสืบพยานหลักฐานของโจทก์ขาดความชัดเจนทั้งในเรื่องการตรวจพบพยานหลักฐานที่เป็นพยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ และวิธีการจัดเก็บ พยานหลักฐาน และการครอบครองพยานหลักฐาน จึงเป็นเหตุให้เกิดความสงสัยในพยานหลักฐานของพนักงานอัยการโจทก์ ศาลจึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นประโยชน์แก่จำเลยและพิพากษายกฟ้องโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง

และอีกหลายคดีแม้ทางนำสืบพยานหลักฐานของโจทก์ที่มีทั้งพยานบุคคลและพยานนิติวิทยาศาสตร์มาสนับสนุน แต่ศาลวินิจฉัยว่ายังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดได้อีกเช่นกัน

(2) แบ่งแยกประเภทการรับฟังพยานหลักฐาน

ศาลฎีกามีคำพิพากษาโดยรับฟังพยานบุคคลมากที่สุด จำนวน 36 คดี รองลงมาศาลฎีกา
รับฟังคำรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลย จำนวน 22 คดี และการรับฟังคำชักถามจำนวน 23 คดี ส่วน
ศาลฎีกาที่รับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือนิติเวชศาสตร์ มีจำนวน 9 คดี และการรับฟัง
คำให้การชั้นจับกุม จำนวน 2 คดี

ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาโดยรับฟังพยานบุคคลมากที่สุด จำนวน 38 คดี รองลงมาศาล
อุทธรณ์รับฟังคำชักถามจำเลย จำนวน 26 คดี และศาลอุทธรณ์รับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
หรือนิติเวชศาสตร์ มีจำนวน 21 คดี โดยศาลอุทธรณ์รับฟัง คำรับสารภาพชั้นสอบสวน จำนวน 18 คดี และ
การรับฟังคำให้การชั้นจับกุม จำนวน 4 คดี

ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาโดยรับฟังพยานบุคคลมากที่สุด จำนวน 43 คดี รองลงมาศาล
ชั้นต้นรับฟังคำชักถาม จำนวน 23 คดี ส่วนศาลชั้นต้นรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือนิติ
เวชศาสตร์ มีจำนวน 10 คดี

สรุป

(1) การรับฟังประเภทพยานหลักฐานในคดีความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
ศาลมีคำพิพากษาโดยรับฟังพยานบุคคลมากที่สุด เป็นจำนวน 117 คดี รองลงมาศาลรับฟังคำชักถาม
จำนวน 82 คดี และการรับฟังคำรับสารภาพชั้นสอบสวนจำนวน 63 คดี โดยรับฟังพยานหลักฐานทาง
นิติเวชศาสตร์หรือพยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 40 คดี และการรับฟังคำให้การชั้นจับกุม
จำนวน 8 คดี

(2) คดีความมั่นคงที่ฟ้องต่อศาลในเขตอำนาจศาลจังหวัดในสามจังหวัดชายแดนใต้ และฟ้อง
ต่อศาลนาทวี จำนวน 56 คดี ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ยกฟ้อง จำนวน 47 คดี คิดเป็นร้อยละ 83.92 เหตุผล
คือ ไม่มีพยานบุคคลที่เป็นประจักษ์พยาน มาเบิกความในชั้นพิจารณาคดี เพื่อยืนยันการกระทำของจำเลย
ในคดี

(3) คดีความมั่นคงที่ฟ้องต่อศาลในเขตอำนาจศาลจังหวัดในสามจังหวัดชายแดนใต้ และฟ้อง
ต่อศาลนาทวี และขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ จำนวน 19 คดี เมื่อคดีถึงที่สุดชั้นอุทธรณ์ มีคดีที่ศาลยกฟ้อง 11 คดี
คิดเป็นร้อยละ 57.89 เหตุผล คือ ไม่มีพยานบุคคลที่เป็นประจักษ์พยาน มาเบิกความในชั้นพิจารณาคดี
เพื่อยืนยันการกระทำของจำเลยในคดี

(4) คดีความมั่นคงที่ฟ้องต่อศาลในเขตอำนาจศาลจังหวัดในสามจังหวัดชายแดนใต้ และฟ้อง
ต่อศาลนาทวีและขึ้นสู่ศาลฎีกา จำนวน 42 คดี เมื่อคดีถึงที่สุดชั้นฎีกา มีคดีที่ศาลยกฟ้อง 9 คดี คิดเป็น
ร้อยละ 21.42 เหตุผล คือ ไม่มีพยานบุคคลที่เป็นประจักษ์พยาน มาเบิกความในชั้นพิจารณาคดี เพื่อยืนยันการกระทำของจำเลยในคดี

(5) จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าปัจจัยที่ ไม่มีพยานบุคคลมาเบิกความหรือให้การ
หรือมาพบพนักงานสอบสวน หรือมาเป็นพยานในชั้นพิจารณาคดี พบว่า

- กลุ่มประชาชน พบว่า ความรู้สึกไม่ปลอดภัย หากต้องมาเป็นพยานในชั้นสอบสวน สูงสุด
ร้อยละ 80 รองลงมาคือความรู้สึกไว้วางใจที่จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำหน้าที่คุ้มครองพยาน ร้อยละ 10

และมีความรู้สึกเบื่อหน่ายในขั้นตอนที่ยุ่งยาก และใช้เวลานานของการเป็นพยาน ในชั้นสอบสวน ร้อยละ 5 และพนักงานสอบสวน ไม่มีความเป็นกลาง และอาจถูกแทรกแซงโดย กลุ่มอิทธิพล ร้อยละ 5 ตามลำดับ

- กลุ่มพนักงานสอบสวน พบว่า พยานความรู้สึกไม่ปลอดภัย หากต้องมาเป็นพยานในชั้นสอบสวน สูงสุดร้อยละ 80 รองลงมาคือ พยานไม่ไว้วางใจที่จะให้พนักงานสอบสวน ทำหน้าที่คุ้มครองพยาน ร้อยละ 10 และพยานมีความรู้สึกเบื่อหน่ายในขั้นตอนที่ยุ่งยาก และใช้เวลานานของการเป็นพยาน ในชั้นสอบสวน ร้อยละ 5 และพนักงานสอบสวน ไม่มีความเป็นกลาง และอาจถูกแทรกแซงโดย กลุ่มอิทธิพล ร้อยละ 5 ตามลำดับ

- กลุ่มพนักงานอัยการ พบว่า พยานมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย หากต้องมาเป็นพยานในชั้นพนักงานอัยการ สูงสุดร้อยละ 85 รองลงมาคือ พยานไม่ไว้วางใจที่จะให้พนักงานอัยการ ทำหน้าที่คุ้มครองพยาน ร้อยละ 5 และพยานมีความรู้สึกเบื่อหน่ายในขั้นตอนที่ยุ่งยาก และใช้เวลานานของการเป็นพยาน ในชั้นสอบสวน ร้อยละ 5 และพนักงานอัยการ ไม่มีความเป็นกลาง และอาจถูกแทรกแซงโดย กลุ่มอิทธิพล ร้อยละ 5 ตามลำดับ

- กลุ่มผู้พิพากษา พบว่า พยานความรู้สึกไม่ปลอดภัย หากต้องมาเป็นพยานในชั้นพิจารณาคดี สูงสุดร้อยละ 90 รองลงมาคือ พยานไม่ไว้วางใจที่จะให้เจ้าหน้าที่รัฐ ทำหน้าที่คุ้มครองพยาน ร้อยละ 5 และมีความรู้สึกเบื่อหน่ายในขั้นตอนที่ยุ่งยาก และใช้เวลานานของการเป็นพยาน ในชั้นสอบสวน ร้อยละ 5 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

1. จากการศึกษากระบวนการพิจารณาคดีอาญาข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลาและพื้นที่สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภोजะนะและอำเภอบะยั้ย

1.1. ปัจจัยที่เกิดจากองค์กรกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ ประสิทธิภาพของรัฐในการดำเนินคดีความมั่นคงกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาคดีความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวนที่มีความล่าช้า การสอบสวนไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรม สำหรับกระบวนการยุติธรรมในชั้นพนักงานอัยการนั้น พบว่ามีคดีจำนวนมากที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้พนักงานอัยการนั้น มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอต่อการฟ้องคดีเพื่อเอาผิดกับผู้ต้องหาตามที่พนักงานสอบสวนเสนอมา ทั้งพนักงานอัยการมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนคดีโดยรวม และพบว่าพนักงานอัยการจำนวนมาก ขอยกย้ายออกนอกพื้นที่ทำให้การดำเนินคดีขาดความต่อเนื่อง และปัญหาที่พบในกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลนั้น พบว่าคดีส่วนใหญ่ใช้เวลาดำเนินคดีนานหลายปี นอกจากนี้หน่วยงานในด้านการพิสูจน์หลักฐานมีการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน ขาดฐานข้อมูลที่สมบูรณ์ ทั้งยังพบปัญหาในการจัดเก็บหลักฐานที่ไม่ครบถ้วน หรือที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งยังพบปัญหาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง ในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคำพิพากษายกฟ้องของศาลจังหวัดยะลา ศาลจังหวัดนราธิวาส ศาลจังหวัดปัตตานี และศาลจังหวัดนาทวี ในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง สาเหตุหลักคือ การที่คดีไม่มีพยานบุคคล มายืนยันการกระทำความผิดของจำเลย เมื่อโจทก์จะต้องนำพยานมาพิสูจน์ให้ปราศจากข้อสงสัยว่า

มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น หากมีข้อสงสัยประการใดๆ ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย กล่าวคือ ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง

2 แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินคดีในข้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง

2.1 ในอนาคตพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ จึงต้องอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการดำเนินคดีความมั่นคงที่เกิดขึ้น

2.2 รัฐต้องสนับสนุนความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่เพื่อลดความเกรงกลัวต่อภัยอันตรายหรือทำให้มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตของบุคคลที่อยู่ในพื้นที่เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะบุคคลเหล่านั้นจะเป็นผู้นับถือศาสนาใดก็ตาม ไม่ต้องเผชิญกับความเกรงกลัวอันตรายด้านความปลอดภัย ให้เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- ประภัสสร เทพชาตรี, (2541), ความมั่นคงระหว่างประเทศ : การศึกษาเชิงโลกนโยบายศาสตร์, กรุงเทพมหานคร
- พจน์ พงศ์สุวรรณ, (2536), หลักยุทธศาสตร์, กรุงเทพมหานคร, โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์
- ผิน เกสร, (2524), การชี้แจงเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ, คำบรรยายที่วิทยาลัยเสนาธิการทหารบก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดพัฒนศึกษา, (2535), กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, (2539), เอกสารแนะนำฝ่ายเสนาธิการร่วม ภาคที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติ, (กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์, (2531), สังคมวิทยาการเมืองหลักการและการประยุกต์, กรุงเทพมหานคร, เจ้าพระยาการพิมพ์ ศูนย์หนังสือจุฬา
- อรุณ ภาณุพงศ์, (2530), การทูตและการระหว่างประเทศ, โครงการบรรยายพิเศษ ดิเรก ชัยนาม คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพ: โรงพิมพ์สยามรัฐ
- อุปถัมภ์ อินทามาระ, (2540), นโยบายเขตการค้าเสรีอาเซียน(AFTA): ผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสำหรับนักบริหาร มหาวิทยาลัยศรีปทุม